

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 65

ЛИПЕНЬ • JULI 2013 • Nr.13 (2873)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ЦЕРКВИ
ПРИМИРИЛИСЯ
А ЛЮДИ?

Представники польського Костела та української Церкви підписали спільну Декларацію щодо подій на Волині воєнного часу. Є там знаменні слова «прощаємо і просимо прощення», і, що саме головне, висловлені обидвома сторонами. Сталося це під час поїздки патріарха Святослава до Польщі. Власне кажучи, місія Глави Церкви вдалася на всі сто, оскільки ще недавно мало хто мав надію на досягнення компромісу у цій справі, панувала зневіра. Патріарх Святослав та всі, хто готував цей візит, заслужили наших оплесків.

ХГ

Мирослав Маринович: «У минулому і митрополит Андрей Шептицький, і патріарх Йосип Сліпий виступали на міжнародному рівні не лише як первоієрархи, а й як етнархи – особи, які, крім Церкви, представляють іще й увесь народ. Цього разу роль такого етнарха відіграв патріарх Святослав.

Приїхавши до Варшави із п'ятьма греко-католицькими єпископами з України й Польщі, він затулив собою діру, що з'яяла від неприсутності президента України та його владної команди. Тема Волині буквально паралізувала український політикум, і набрати в рот води було єдиним

спасінням для нього. Проте це мовчання відлунувало у Варшаві надто промовисто й кидало тінь на всю Україну.

Тому таким важливим став візит Глави УГКЦ, який, будучи церковним мужем, став водночас мужем державним. І виявилось, що є в історії моменти, коли наймудрішою державною політикою стає молитва. Блаженніший Святослав виграв бій, не приймаючи його й не беручи до рук зброї. Коли в більшості інших учасників цього річних дискусій закипала кров і настовбурчувалися загрибки, цей ієрарх зберігав спокій і випромінював мир. Його єдиним захистом було Євангеліє – і форму-

лами й духом цієї вічної Книги він і підкорив серця».

ДЕКЛАРАЦІЯ

Найголовніше те, що в спільній Декларації, текст якої повністю наводимо нижче, вдалося зберегти рівновагу, брак якої був причиною хвилювань, а то й злості деяких українців. З її змісту виходить, що українська сторона зізнається у скоєнні лиха і просить сусіда простити цей гріх; так само повелася польська сторона, натякаючи, правда, що в основному українців мордували у відплатних акціях.

В сенсі формальних кроків (принаймні на рівні Церков),

питання трагічних подій на Волині 1943 року можна вважати закритим. А таким воно не було навіть після знаменитих слів патріарха Гузара в присутності Папи Івана Павла II. Нагадаємо, на власний ризик і відповідальність патріарх Гузар тоді, 2001 р. у Львові, зокрема, сказав: «Може виглядає дивним, незрозумілим і протирічним у такий момент прославлення Української Греко-Католицької Церкви згадати також, що історія минулого століття нашої Церкви знала й темні і духовно трагічні моменти. Вони полягали в тому, що деякі сини й дочки Укра-

їнської Греко-Католицької Церкви, на превеликий жаль, свідомо і добровільно заподіяли кривду своїм ближнім з рядів свого рідного народу чи інших народів. За них усіх у твоїй присутності, Святіший Отче, від імені Української Греко-Католицької Церкви бажаю просити прощення у Господа, Творця і Батька нас усіх, як також у тих, кого ми, сини і дочки цієї Церкви, в будь-який спосіб скривдили. Щоб не тяжіла над нами жаклива минувшина і не затруднювала наше життя, ми радо прощаємо тим, хто в будь-який спосіб кривдив і нас».

Продовження на 4 стор. ►

ДЕКЛАРАЦІЯ

Верховного Архієпископа Святослава Шевчука, Митрополита Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви, Архієпископа Юзефа Міхаліка, Перемишльського Митрополита латинського обряду, Голови Конференції Єпископату Польщі, Архієпископа Мечислава Мокшицького, Львівського Митрополита латинського обряду, Голови Конференції Римо-Католицького Єпископату України, Архієпископа Івана Мартиняка, Митрополита Перемишльсько-Варшавського, Української Греко-Католицької Церкви

«Нехай завдяки очищенню історичної пам'яті усі будуть готові поставити вище те, що єднає, а не те, що розділяє.»
(бл. Іван Павло II)

Зустріч відбудеться у Варшаві, напередодні урочистостей вшанування 70-ї річниці злочину на Волині, яку символізує «кривава неділя» 11 липня 1943 року. Жертвами кровопролиття та етнічних чисток стали десятки тисяч невинних людей, зокрема жінки, діти і старші, передовсім поляки, але й польські громадяни інших національностей, серед них й українці, особливо ті, які рятували сусідів та родичів, що перебували в небезпеці. Жертва їхнього життя закликає нас у ці дні до особливо глибокого замислення, до гарячої молитви про відпущення гріхів і прощення, а також про ласку відваги стати у правді перед Богом і людьми.

Сімдесятиріччя трагічних подій – це нагода звернутись до українців і поляків із закликом про по-

дальші кроки на шляху до братерського зближення, яке не можливе без щирого примирення. До цього нас заохочує і 1025-ліття Хрещення Русі, а також перший рік підготовки до відзначення 1050-ліття Хрещення Польщі. Необхідно наголосити, що при хрещенні людина і народ приймає не лише відпущення гріхів та надію на спасіння, а й готовність жити Євангелієм Ісуса Христа з Його наказом прощати провини.

Усвідомлюємо, що лише правда може зробити нас вільними (Ів. 8, 32), правда, яка нічого не прикрашає і не оминає, яка нічого не замовчує, але веде до пробачення і відпущення гріхів.

Будучи дітьми одного Отця на небі, спрямовуймо до Його милосердя прохання про прощення в душі молитви: «Прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим». Пам'ятаймо при цьому гарні сторінки спільної історії наших народів, радості та успіхи співпраці і не забуваймо кривди, заподіяні особливо під час Другої світової війни та після неї.

Християнська оцінка злочину на Волині вимагає однозначного осудження і перепросин. Вважаємо, що насилля та етнічні чистки за жодних обставин не можуть бути методом вирішення конфліктів між народами, не можуть бути виправданими ані політичною, ані економічною, ані релігійною ситуацією.

Прагнемо вшанувати пам'ять невинно загиблих, попросити пробачення в Бога за вчинені злочини і закликати всіх українців і поляків як у Польщі, в Україні, так і в цілому світі, до відваги відкрити серця та розум для взаємного прощення і примирення.

Хочемо нагадати слова кардинала Любомира (Гузара), висловлені в 2001 році, про те, що «деякі сини та дочки Української Греко-Католицької Церкви чинили зло, на жаль, свідомо і добровільно, своїм ближнім власного народу та інших народів». Як Глава Греко-Католицької Церкви хочу повторити ці слова й сьогодні та попросити пробачення у братів-поляків за злочини, скоєні в 1943 році.

Продовження на 5 стор. ►

Вона була світанком для християнської землі перед сонцем, зорею перед світлим днем. Такими поетичними словами, взятими з Літургії, прославляє наш літописець нашу княгиню св. Ольгу, якої пам'ять святкуємо 24 липня. Так бачили наші предки св. Ольгу зразу по її смерті: вона як перша християнка на київському княжому престолі була предтечею нашого хрещення за Володимира, вона, мов рання зоря, попередила прихід сонця правди Христа Господа в нашії Україні. Вона ту подію у відповідний спосіб не тільки попередила, але й приготувала своїми молитвами, прикладом життя, своєю мудрою кермою державними справами і своїм великим бажанням бачити свій нарід і свою молоду державу християнською.

Не диво, що той же літописець з піднесенням у голосі пише про неї: **«Вона перша увійшла в царство небесне від Руси, її хвалять руські сини як начальницю: бо й по смерті молити вона Бога за Русь».**

Які гарні слова, що повинні б нас кожного року заохотити, щоб день її смерті зробити в нашому житті якнайторжественнішим, зокрема тепер, у вільній нашії Україні, за яку вона молиться і заступається перед Христом.

Дорогі Браття і Сестри! Кола дивимось на постать св. Ольги, про яку знаємо досить багато з літописів, побачимо, що її особою ми так подібні до інших християнських країв і народів Європи. Чим?

В навершенні Європи на християнство жінки відіграли дуже велику роль, і їхні імена зв'язані в багатьох народів з введенням Христової віри у двори королів і володарів, а згодом і між народ. Це замітний історичний факт, який підносить особи жінок до рівня апостолів чи рівноапостольних. Погляньмо на факти.

Перша особа, що її охрестив св. Павло в Евроні, – то жінка **Лідія**, купчиха порфірами з міста Тіятір, а потім, коли Христове слово шириться по Європі, першими,

що дають можливість Христовій науці ввійти в тодішні поганські народи Європи, – то здебільшого жінки володарів. І так маємо: у Франції княгиня Клотильда, жінка короля-поганина Клодоева стає християнкою і навіртає свого чоловіка, а згодом Францію і сусідню Німеччину.

В Італії Лонгобардів навіртає королева Теодолінда. У Британії, княгиня Берта, жінка короля Едельберта, стає християнкою і з нею її народ. Моравських слов'ян до Христової віри приводить Людмила. Поляків – Доброва, жінка Мешка. Малярів – Сарольта, жінка короля Гейзи.

І ми не були винятком в цій історичній явищі. Хоч християнство в Україні було вже довго перед княгинею Ольгою, але завершила вона ті початки і приготувала ґрунт для офіційного введення християнства за Володимира, так що коли державні мужі дискутують з Володимиром, яку віру прийняти, щоб з'єднати велику державу з різних племен у цілість і дати їй нового і одного духа, останній аргумент, який вони поставили перед князем, був: «Треба прийняти християнство, бо твоя бабця, княже, була християнкою, а вона була мудра жінка і княгиня».

Так вона стала світільником для нашої землі.

Вражає дуже, що в наших недавніх минулім ми так мало про Ольгу пам'ятали, і її як нашу велику християнку шанували серед численних наших ювілеїв. Навіть літургично в церковнім календарі. Вона теж своїм християнством держала зв'язок із західною Європою і ніколи не шукала якоїсь ізоляції в християнським світі. Її охрестив царгородський патріарх Теофілакт, якого патріархом поставив папа Лев VII. Вона держала контакт з німецьким цісарем і просила його дві-

чі місіонерів для Руси. Вона перша з володарів України не годилася на залежність Руси від Візантії і її княжим духовником був не священник-грек, а слов'янин – о. Григорій, що не дуже подобався візантійцям.

Та нас повинно цікавити практичне християнство нашої княгині, її духовність. Одну замітну річ записав наш літописець. Вона дуже хотіла, щоб її син Святослав став християнином. Вона знала, що за його прикладом піде його дружина і народ. Святослав був князь завойовник, здобитчик, любив військові походи і своїх дружинників, з якими хотів навіть здобути для України Балкани. Релігія його не цікавила, і це боліло його маму.

Вона просила його гарними словами, повними християнського тепла: «Я, сину мій,

Бога пізнала і радуюся тим, коли ж і ти пізнаєш, то пічнеш радуватися».

Святослава це не переконало. Християнство – то релігія радості, радості Воскресення, оптимізму, творчого радісного динамізму з воскреслим Христом і Його правдою, яка має слова життя вічного.

Княгиня Ольга це пережила особисто, бо її чоловік Ігор – поганин, своїм володінням не дав зразка творчого володаря, який приносить щастя, добро і мир своїм підданим. Смерть Ігоря, її відплата за те мусіли внести в її душу біль, пустку-порожнечу. Її охрещення внесло в її душу нове життя, мир і радість. Це вона пережила і бачила вартість Христових слів для душі.

І її думки записав літописець, гарні думки на відмову її сина: «Нехай буде воля Божа; коли Господь схоче помилувати мій рід та руську землю, хай вложитиме у серце навернутися до Бога, як і мені дарував Бог». І молилась за те... Велика, мудра володарка!

Це є її велика чеснота віри: прийняти Божу волю серед противностей і вірити, що «Бог мій милостю своєю попередить мене», як каже псалом, що Господь хоче помилувати усіх, і що єдино Господь може вложити в серце людське навершення. Як часто ми більше віримо у наші людські сили і здібності у наших змаганнях, а не хочемо бачити, що єдино Бог благодаттю своєю рятує нас і помагає нам у наших негодах життя. Такою була княгиня Ольга. Мала дар мудрости, і це є дар Св. Духа. Вірила в силу молитви і всі свої труднощі розв'язувала в молитві. В нашії сучасній історії таким був Слуга Божий Митрополит Андрей. Правдивий християнин знає лише силу молитви.

І ще одна її риса характе-

ру як мами-християнки. Вона така нерада була походам свого сина Святослава. Її чоловік Ігор загинув у часі одного із своїх походів. На ще один похід, коли їй було близько 80 років, не пустила вона Святослава. Чула, мабуть, що помре, бо казала синові: «Видиш, сину, мене хворою, то куди хочеш іти від мене. Похорони мене, то йди, куди хочеш». По трьох днях померла.

До останку свого життя бачила вона відповідальності і обов'язки людини перед Богом, дітей перед батьками і Богом. Обов'язки наші вложені Богом у природних законах нашої особи, і ними кермуємо ми наше моральне життя. Бути при смерті і до смерті наших батьків, похоронити своїх батька-матір, рідних, ближніх – то християнський обов'язок пошани і любови. Св. Ольга вчить цього свого сина. Вчить і нас, своїх нащадків.

Українська християнська опінія зразу по її смерті величала Ольгу святою. Її внук Володимир переніс її мощі до свого собору – Десятинної церкви, з якої осталися тільки фундаменти. Її мощі були у великій пошані. Віднайшов їх по монгольській руїні в XVII столітті великий митрополит Петро Могила. Але у XVIII ст. російський синод наказав спрятати їх, і де вони поділись – ніхто не знає.

Та серед нас зосталась свята і велика пам'ять про неї, як передвісницю нашого християнства, як доброї Володарки, яка приготувала ґрунт для нашого охрещення, і народ прозвав її рівноапостольною, як велику нашу Заступницю перед Богом, яка і по своїй смерті молить Бога за Русь-Україну.

А ми молилось до неї словами кондака її празника: «Похвалім сьогодні Бога, добродію всіх, що прославив на Русі-Україні Ольгу боготвору, що за її молитвами подав прощення гріхів душам нашим».

о. Іван Музичка, «Патріархат»

Княгиня Ольга. Деталь розпису церкви св. Духа в Потеличі. 1620 р.

50-ЛІТТЯ II Ватиканського Собору

ЦЕ НЕ ЛЮДИНА ЗНАЙШЛА БОГА...

Що є характерною рисою християнства, яка його дуже відрізняє від інших релігій? Ключовим словом відповіді є слово «ОБ'ЯВЛЕННЯ». Тому не дивує, що на думку багатьох людей, одним з найважливіших документів II Ватиканського Собору є Конституція про Божественне Об'явлення Dei Verbum (Боже Слово). У дійсності, християнська віра не є релігією, що народилася з людського зусилля відкрити Бога, але це Бог вийшов назустріч та об'явив Себе людині. Віра – це відповідь на дію Бога, Який забажав об'явити Себе.

Собор навчає: «Подобалося Богові у Його доброти та мудрості об'явитися особисто... Бог бажає показати та переказати Себе Самого». Отож, об'явлення – це не лише збір істин, вміщений у Святому Письмі та в Переданні. Навіть більше: не існує такого переліку догм, які б могли претендувати на те, щоб охопити всю

християнську віру. В центрі Об'явлення стоїть зустріч з Особою, з Ісусом Христом.

Тому, будь-яка реформа Церкви та в Церкві повинна починатися з живого досвіду Ісуса, Який виходить нам назустріч. Численні нові католицькі рухи почалися саме з цього відкриття. Блаженний Іван Павло II в листі «Надходить третє тисячоліття», який можна назвати його заповітом для Церкви XXI століття, стверджує: «Ні, не якась формула спасе нас, але Особа та впевненість, яку Вона нам впливає: Я з вами! Отож, не йдеться про те, щоб вигадувати якусь «нову програму». Програма вже існує... Вона полягає в остаточному аналізі, у Самому ж Христі».

Післясоборове оновлення полягає в шуканні правильної відповіді на оте Христове «Я з вами». Однак, – як пригадує II Ватиканський Собор, – її не можна віднайти, не читаючи Біблії: «Незнання Писань, у дійсності, є незнанням Христа».

ЛЕТЮЧА ЗІРКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Так назвав Василя Стуса письменник і дисидент Євген Сверстюк. Дитинство та юність Стуса пройшли на Донеччині: тут майбутній літератор закінчив школу, педагогічний інститут, працював кілька років.

В центрі однокурсника Василя Стуса Євгенія Шевченко разом з іншими відвідувачами

«Ще з дитинства Василь був надзвичайним хлопцем. Він ніколи не губив часу, наче знав наперед, що хвилини його життя швидкоплинні. Допитливість була його поведінкою. Ніхто не міг відірвати його від читання – це була найулюбленіша справа. Наче зникав із хати, сидючи за книжкою», – таким запам'ятала Василя Стуса його рідна сестра Марія Семенівна, яка й сьогодні мешкає в родинному будинку на околиці міста.

Історія вшанування пам'яті Василя Стуса на Донеччині так само складна, як і доля самого поета й дисидента. І це особливо виразно виявилось в рік 75-річчя поета.

15 років тому на громадських засадах був створений історико-літературний музей поета. В обласному центрі для закладу приміщення не знайшлося, і експозицію розташували в Горлівці, де випускник Сталінського Педінституту вчителював два роки. До зібрання увійшли зразки виробів, що їх політв'язень виготовляв «на зоні», тканина тюремної роботи того часу, вовняна куртка поета, чернетки окремих творів, фотографії, збірки віршів тощо.

«За час роботи музею на громадських засадах чимало людей надавали безкорисну допомогу, – розповів голова оргкомітету музею Олег Федоров. – Серед зібраних експонатів – записка дружини Василя Стуса, адресована другу в Донецьку: жінка повідомляє про арешт чоловіка і каже, що потрібно підготувати батьків поета до цієї звістки. Представники української громади в США передали збірку віршів, перекладених англійською, – ця книга готувалася в рік висунення поета на Нобелівську Премію».

Тепер же постало питання про те, щоб започатковану справу продовжила держава: засновник і власник музею Олег Федоров через поважний вік та погіршення здоров'я вже не може особисто опікуватися установою. Але, судячи з відповідей, які отримав голова оргкомітету, місцева влада пропозицію зустріла без захоплення. Лише після того, як ситуація отримала резонанс у пресі, справу вдалося зрушити. Експозиції виділили половину зали музею Тараса Шевченка в обласній науковій

бібліотеці. Тепер ці дві величні постаті – Шевченко і Стус – будуть поруч. До того ж саме обласна бібліотека була улюбленим місцем для майбутнього дисидента.

— Василь дуже багато читав. Більше, ніж ми всі разом. Після занять в університеті біг до бібліотеки і просиджував аж до вечора. Він був дуже розумним. Ми, відкривши рота, слухали його виступи на семінарах. Не оминав жодної дискусії, був полемістом номер один. Нам запам'ятався веселим та компанійським хлопцем. Мав абсолютний слух, – пригадує однокурсник поета Микола Колісник.

«Те, що відкрили музей у бібліотеці, – добре, але недостатньо, – вважає Колісник. – Донецьку потрібен великий музей Стуса, який показав би наше місто з іншого боку, дав змогу осягнути все зроблене».

А от однокурсниця поета Євгенія Шевченко розташування літературного музею сподобалося: «Це в центрі, зручно кожному зайти, подивитися».

Приміщення в бібліотеці має одну суттєву ваду: відсутність опалення, яке в кімнаті взимку відключене заради економії. Аби підготувати музей до відкриття у грудні, до нього занесли обігрівачі. Тож і колишній політв'язень Стус, і Кобзар «мерзнуть» однаково. Та й штатних працівників у музеї Стуса немає. Фактично йдеться про сховище матеріалів, а не про музейну роботу. Тоді як Російський Центр, відкритий у цій же бібліотеці три роки тому, має конференц-зал, десять комп'ютерів, активно працює, запрошує гостей і проводить зустрічі для городян.

ДОВІДКА. До Сталіно (нині – Донецьк) родина Василя Стуса переїхала із Вінницької області, коли поету виповнилося два роки. Закінчив середню школу № 74, вступив до Сталінського Педагогічного Інституту (нині – Донецький Національний Університет). Після закінчення вузу за спеціальністю «українська мова та література» і служби в армії два роки працював учителем у Горлівці в середній школі № 23. Пізніше працював літературним редактором газети «Социалистический Донбасс». Після вступу до аспірантури Інституту Літератури ім. Шевченка переїхав до Києва.

Для «ХГ» Ліна Куш, Донецьк

КОРОТКО

ЯК ГАЛИЧАНИ ДОПОМАГАЛИ ГОЛОДУЮЧИМ БРАТАМ

У Торонто знайшли архів Українського Громадського Комітету Рятунку України на мікроплівках. Про це повідомив член вченої ради Центру Досліджень Визвольного Руху, історик Геннадій Івануценко. Комітет Рятунку України був створений наприкінці липня 1933 року у Львові. Документи засвідчують немалі збірки грошей практично у всіх галицьких містах і селах для допомоги голодуючим селянам з «великої України» під час Голодомору-геноциду 1932—1933 років. Долучалися до цієї благородної акції такі ж комітети у Берліні, Брюсселі, Софії, Бухаресті, Празі та США.

«Привертають увагу списки жертв простих людей та невеличких суми грошей. Особливий інтерес становлять листи до митрополита Андрея Шептицького і його відповіді, а також численні підписи під різноманітними зверненнями і петиціями з печаткам українських організацій, які показують широкий розмах солідарності галицьких українців зі своїми братами на Сході», – розповів Івануценко.

Серед документів також є відозва Комітету до українського народу: «До культурного світу! Вмирає з голоду на очах Європи великий, багатомільйонний український нарід. Вмирають доведені до краю насильницьким визиском завойовника – червоної Москви – Радянська Україна та інші південні області Радянського Союзу – як Кубань і Донщина, заселені переважно українцями... Вмирають цілі села. Труп голодних валяються по вулицях міст і на дорогах сіл. Прокидається людодівство. А більшовицька влада, замість помочі, без жалю стягає останнє збіжжя з краю і вивозить до Московщини та нечуванним терором задушує всякий протест». (А. Ф.)

К

ПЕРША В УКРАЇНІ КНИЖКА ПРО ПАПУ ФРАНЦИСКА

Вийшла перша в Україні книжка про Папу Франциска під назвою «ФРАНЦИСК ПАПА: ЖИТТЯ І ВИКЛИКИ». Автор Саверіо Гаєта знайомить читачів зі зворушливими і непростими моментами біографії Папи, розповідає про вимушену еміграцію його батьків з Італії, про його перше кохання, любов до футболу і танго, про бабусин лист, котрий він до сьогодні носить у своєму «Часослові». Також у книжці читач дізнається про етапи духовного становлення і розвитку майбутнього Глави Церкви. Окрім того у короткій формі подані вислови Папи, які допоможуть зрозуміти його погляди на атеїзм, католицизм, місце жінки у Церкві, місію мирян, священство, служіння, покірність, молитву і Ватикан. У додатку міститься коротка історія папства й перелік пап від найдавніших часів і до сьогодні. Книжку Саверіо Гаєти «Франциск Папа: Життя і виклики» видало видавництво «Свічадо». («CREDO»)

К

ОБРАЛИ МІСЦЕБЛЮСТИТЕЛЯ ПАТРІАРХА ФІЛАРЕТА

Архієрейський собор УПЦ Київського Патріархату обрав намісника патріарха Філарета, який у разі смерті нинішнього Глави УАПЦ КП стає місцеблюстителем патріаршого престолу. На засіданні патріаршим намісником з правами єпархіального архієрея обрали преосвященного Епіфанія, митрополита Переяслав-Хмельницького і Білоцерківського. Якщо говорити мирською мовою, намісник допомагає предстоятелю в керівництві парафіями у Київській області, а в разі смерті Патріарха – завдяки своїй посаді без процедури обрання стає місцеблюстителем патріаршого престолу. («Україна Молода»)

К

ЯНУКОВИЧ: УКРАЇНА НЕ ВІДВЕРНУЛАСЯ ВІД ЄС

Віктор Янукович запевнив президента Єврокомісії Жозе Мануеля Баррозу, що нова модель співробітництва між Україною та контролюваним Росією Євразійським Економічним Союзом не суперечить членству України в СОТ та стратегічному курсу на євроінтеграцію. Під час телефонної розмови Янукович і Баррозу також обговорили перспективи підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС на саміті "Східного Партнерства" у Вільнюсі в листопаді 2013 року та поступ України у виконанні відповідних критеріїв. Дещо пізніше прем'єр-міністр Микола Азаров запевнив, що європейська інтеграція – це пріоритет у внутрішній і зовнішній політиці Києва. Він висловив при тому впевненість, що на саміті у Вільнюсі угода про асоціацію з ЄС буде підписана. (А.Ф.)

ЦЕРКВИ ПРИМИРИЛИСЯ А ЛЮДИ?

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

БУВ ДИСОНАНС

Польська сторона мовчала тоді і всі наступні роки мовчала. Цьогоріч, у зв'язку з 70 роковинами т.зв. волинської різанини, Польща не тільки мовчала в питанні своєї провини, але стала (з різних напрямків) настирливо вимагати, щоб українці знову, як 2001 року, вдарили себе в груди. Таким емоційним настроєм піддався навіть латинський архієпископ Мечислав Мокшицькі, який навідріз відмовився підписувати з УГКЦ спільний документ в цій справі пояснюючи, що винними були тільки українці, а полякам нема за що перепрошувати. І от в такій неспокійній атмосфері до Польщі прибув патріарх Святослав. І, справді, як пише Мирослав Маринювич, сталося ледве чи не чудо. «Ворог роду людського посіяв у душах багатьох поляків та українців чимало зла й недовіри. Але мужній візит Блаженнішого Святослава з єпископами до Варшави й не менш мужні кроки з боку президента Коморовського, польського керівництва та ієрархів Церкви зробили головне: зло змушене було – хай навіть тимчасово – відступити. Попри всі труднощі та упередження, жодна сторона не змогла опертися великій миротворчій силі Євангелія. І за

Про те, що на цьому місці було квітуче українське село Красний Сад, нині нагадує лише пам'ятник. С-на: Валерій Мельник

це Богові хвала, а їм, миротворцям, – велика дяка.»

ЩО СКАЖУТЬ ЛЮДИ?

Зріла, християнська постава українських та польських пастирів навряд чи доведе до наступного чуда – до примирення між двома народами. Деякі польські оглядачі (оті крайні, з т.зв. кресових організацій) уже пишуть, що «це сміх, не вибачення» (з боку українців), оскільки, мовляв, до церкви оо. Василян треба було запросити нащадків убитих поляків і хай би український Патріарх у них просив прощення...

У свою чергу голова волинської «Свободи» Анатолій Вітів збирається протестувати проти запланованого уже візиту польського президента Коморовського до Луцька. На думку Вітова, Коморовський має намір символічно принизити українців, які боролися за незалежність на своїй землі і представити їх як убивць. На його думку, візит мав би сенс лише у випадку, якби Коморовський запланував поминання не лише біля польських могил, але також українських.

На думку волинського «свободівця», в Польщі зараз несеться хвиля антиукраїнської істерії, проявом якої є нещодавня заява Сенату (верхня палата парламенту) щодо Волині. 20 червня Сенат схвалив документ, в якому події 1943 року названо «етнічною чисткою з ознаками геноциду». Автори пояснюють, що в лютому 1943 року бандерівська ОУН та УПА розпочали на Волині жорстоку акцію нищення поляків, що призвело до загибелі близько ста тисяч осіб.

КРАВЧУК: НЕ МОВЧАТИ!

Інший «волиняк», експрезидент Леонід Кравчук, не залишає на польських політиках сухої нитки з приводу заяви Сенату і тут він подібної думки, як Вітів. Каже, що польська сторона фактично відмовилася від важливої спільної резолюції українського парламенту й польського Сейму, яка була прийнята в 2003 році до 60-х роковин трагедії. «Тоді було ухвалено зважене рішення, на першому місці стояли питання співробітництва та майбутнього. Нині ж поляки змінили свою по-

зицію. Принаймні, Сенат Польщі затвердив рішення, відповідно до якого волинські події є «етнічною чисткою з ознаками геноциду». На думку експрезидента України, винесення такого питання на міждержавний рівень не є виваженим рішенням. «Якщо це вже відбулося, потрібно керуватися міжнародними документами, зокрема Конвенцією ООН 1948 року, яка визначає суть геноциду. Окрім того, існує Гаазький суд. Тож треба виносити питання на високий рівень, а не так, по-хуторянськи, ухвалювати рішення й звинувачувати тільки одну сторону. Попри те, що я й не хочу вживати недипломатичних висловів, але рішення Польщі вважаю непередуманим – воно не сприятиме порозумінню між нашими державами».

Далі Кравчук б'є надзвичай сильно (як на нього): «Не знаю, як діятиме наша держава, парламент, але ми не повинні ковтати це й мовчати. Це не та лінія поведінки, яка свідчила б про нашу честь, гідність і, власне, про історичні факти. Війна була з

обох сторін: між Гітлером, фашистською Німеччиною і тоталітарним Радянським Союзом. Між цими двома гігантами відбувся конфлікт. Проте зараз не потрібна арифметика – де загинуло більше, де загинуло менше. Головне – не мовчати, щоб не склалося враження, що ми не звертаємо уваги на такі питання. Україна має відповідати на будь-які заяви чи то Польщі, чи то Росії. Інколи ми вдаємося до тактики «все само собою перемелеться», але історія нагромаджує факти, й це призводить до реальних дій, які ускладнюють наше життя».

ПІДСУМОК

На тлі такої «політики» тим більше тішить те, що порозуміння вдалося досягнути главам Церков: польської та української (УГКЦ та УАПЦ Київського Патріархату), хоча після різкого «ходу» архієпископа РКЦ Мокшицького здавалося, що це неможливе, що ще рано. Треба молитися, щоб Бог просвітив також політиків, щоб наділив їх бажанням шукати світла в глухих дебрах людської екзистенції. Як каже Ярослав Грицак, немає чогось такого, як примирення раз і назавжди. Примирення – це постійний процес, а не лише одноразові акти. А ще він наводить слова колишньої держсекретар США Мадлен Олбрайт, яка передала цю формулу такими словами: примирення між народами подібне до поїздки на біциклі – як тільки перестає крутити педалі, зразу падає з нього.

Для «ХГ» підготував Роман Амбріс.

Було використано повідомлення газети «День» та «Gazety.ua»

ХГ

МОСКОВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО ДОПОМАГАЛО РУЙНУВАТИ УКРАЇНУ

Відомий російський режисер Андрій Кончаловський розповів виданню «РБК» про те, чому в Росії немає громадянського суспільства та звідки у росіян ординські комплекси. Оскільки розмова прямує і опосередковано зачіпає також українське питання, ми вирішили навести нашим читачам її фрагмент.

► Під кінець першого десятиліття ХХІ ст. росіянами володів «гламур» (рагульство – Ред.). Ви навіть зняли про це фільм «Глянець». Скажіть, що нині для російського суспільства є першою дією?

Андрій Кончаловський: Важко сказати. Коли ви кажете «суспільство», кого саме маєте на увазі?

► Людей, які живуть в Росії...

А. Кончаловський: Люди не створюють суспільства. Суспільство створюють громадяни, а у нас їх надзвичайно мало. Оскільки громадян мало, то будемо вва-

жати, що суспільство не існує – існує лише населення та влада. Як в Африці. Населення живе власним життям, і влада живе власним життям.

Оскільки ні населення, ні влада не зацікавлені у взаємодії, влада чинить те, що вважає правильним. Тому говорити про суспільство не має жодного сенсу. Люди, які справді є громадянами і так чи інакше висловлюють свою думку, становлять краплину частину російської держави, тому їх не можна навіть брати до уваги.

► Чому так сталося?

А. Кончаловський: Так було за-

жди – і до революції, і після революції, і тепер. Я написав велику статтю на цю тему, про малий нарід і великий нарід, про європейський нарід і гігантський, російський нарід. Гігантський російський нарід ніколи не мав громадянської свідомості. Дуже важливо поставити в такій ситуації діагноз, на жаль мій діагноз не відповідає діагнозу населення моєї країни. Всі мої ідеї приймаються надзвичайно критично російськими людьми. Це нормально. Якщо 30 % населення сприйняло б мої думки, як належні, це була б інша країна. Треба вже за-

раз думати, куди держава рухатиметься і які завдання постануть перед новим керівництвом, оскільки нинішнє керівництво і ця влада неспроможні вирішити згадані проблеми.

► Себто ваш діагноз – росіяни перебувають тепер в періоді Київської Русі, в Середньовіччі...

А. Кончаловський: Ні, не Київської – Московської. Київська Русь не колаборувала з ханом Батием, Київська Русь була знищена татарами з допомогою Московського Князівства.

А в Московському Князівстві були абсолютні колабораційні, і вони індоктринували ординський синдром в руську свідомість.

Є знаменита думка Чернишевського про те, що в кожному з нас є трішки Батия. Є великий Батий в Кремлі, під ним – ще десяток, а далі сотні тисяч Батіїв, а далі найменші, проте вони начальники паспортного бюро, управляючі ліфтами – вони також Батії.

► Як вичавити з себе Батия?

А. Кончаловський: Читайте Чехова...

• ДЕКЛАРАЦІЯ •

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

В ім'я правди вважаємо, що прощення і прохання про вибачення вимагає позиція тих поляків, які чинили зло українцям і відповідали насиллям на насилля. Як Голова Єпископату Польщі прошу у братів-українців пробачення.

До сьогодні поляки та українці тримають у своїй пам'яті болючі рани і спогади про Волинську трагедію. Особливо помітні вони в сучасному українському суспільстві, добро якого найважливіше і для Римо-Католицької Церкви в Україні. Тому приєднуюсь до заклику про примирення як Голова Римо-Католицького Єпископату України. Надіюся, що попри трагічне минуле, добросусідські і християнські відносини поляків та українців можливі всюди, де вони зустрічаються, співпрацюють чи думають про майбутнє.

Осуду потребує і крайній націоналізм та шовінізм, бо з атеїстичним і тоталітарним комунізмом, це була ідеологія, яка у XX столітті призвела до мільйонів жертв. Те, що дехто вважав виправданим в очах Бога, виявлялося беззаперечним нехтуванням Його Заповідей. Перед лицем Бога, у світлі Його твердої вимоги «Не вбивай!», висловлюємо гріке усвідомлення проступків, бо ніщо не виправдовує взаємну ворожість, яка призводить до пролиття братньої крові.

Об'єктивне дослідження фактів, а також представлення масштабу трагедії минулого стає нагальною справою та завданням істориків і спеціалістів, бо лише пізнання історичної правди може втихомирити розбурхані довкола цієї справи емоції. Закликаємо українських та польських науковців до дослідження історичних джерел та співпраці в поясненні обставин тих жаклих злочинів, а також до формування списку імен всіх тих, які зазнали терпіння. Бачимо потребу гідного вшанування пам'яті жертв у місцях, де вони зазнали найбільшого страждання та смерті.

Нагадуємо, що українські та польські католицькі єпископи розпочали діалог про потребу примирення обох Церков і народів ще в жовтні 1987 року під час зустрічі в Римі, напередодні Тисячоліття Хрещення Київської Русі. Роком пізніше відбулася історично-важлива Літургія на Ясній Горі за участю кардинала Юзефа Глемпа і Глави Греко-Католицької Церкви кардинала Мирослава (Любачівського). Святкування Тисячоліття Хрещення Русі Українською Греко-Католицькою Церквою на Ясній Горі, в духовній столиці Польщі, було значним кроком – знаком виходу цієї Церкви з підпілля у СРСР, де вона була заборонена і переслідувана.

Пророче значення мали слова блаженного Івана Павла II, сказані у Львові у 2001 році: «Нехай завдяки очищенню історичної пам'яті всі будуть готові поставити вище те, що єднає, а не те, що розділяє, щоб разом будувати майбутнє, оперте на взаємоповазі, на братерській спільності й співпраці, на автентичній солідарності».

У червні 2005 року у Варшаві та Львові був проголошений спільний лист Синоду Української Греко-Католицької Церкви та Конференції Єпископату Польщі. Тоді обидві сторони сказали слова: «Прощаємо та просимо прощення!», – які раніше були фундаментом польсько-німецького примирення, з надією на те, що зараз принесуть плоди в українсько-польських відносинах. Готовність до таких дій підтвердили тисячі вірних, відповідаючи: «Амінь!».

Сьогодні віддаємо шану та згадуємо тих українців і поляків, які, ризикуючи життям, рятували ближніх від смерті або по-іншому ставали на їхній захист у ті трагічні дні. Молимося разом про вічний спочинок для всіх невинних жертв, які загинули в 1943 році на Волині. Молимося і про Боже милосердя для тих, котрі піддалися ідеології насилля та ненависті, а також за те, щоби війна, яка давно закінчилася на наших землях не жевріла й досі в людських серцях.

Тому, маючи на увазі теперішні та майбутні покоління, повторюємо від імені наших Церков, що ненависть і насильство – це завжди вияв деградації людини та народу; натомість пробачення, братерство, співчуття, допомога і любов стають гідним і довготривалим фундаментом культури людського співжиття.

Думаючи про майбутнє, усвідомлюємо, що без єдності Церква не буде правдивою у виконанні своєї євангельської місії, а наші народи не матимуть перспективи співпраці та розвитку як у релігійній, так і в політичній сферах. Вважаємо, що співпраця вільної України та вільної Польщі необхідна для того, щоб у цій частині Європи панував мир, була забезпечена свобода віросповідання кожного, а права людини не опинилися під загрозою. Бачимо потребу спільного свідчення християн України та Польщі в Європі, яка об'єднується. Разом стоїмо перед викликами, що створюють секуляризація і спроба організації життя за принципом «ніби Бога не існує». Ми частина Божої любові і, згідно з заохоченням Святішого Отця Франциска, повинні бути ланкою в ланцюзі любові у світі. Церкви, які досвідчили мучеництва, мають особливе право пригадувати Європі про її християнське коріння.

Нехай Господь спогляне на Церкву на наших землях і допоможе українському та польському народам жити в мирі, взаємно ділитися своїм духовним багатством, а також вносити свій вклад у єдність та майбутнє Європи!

Надсилаємо також братнє вітання братам-православним, вірячи, що процес взаємного примирення вилікує рани, які стоять на перешкоді гармонійного співіснування народів та ширшого прагнення єдності Христової Церкви.

† Святослав Шевчук, † Юзеф Міхалік,
† Мечислав Мокшицький, † Іван Мартиняк
Варшава, 28 червня 2013 року Божого

УКРАЇНІЗУВАВ СЕБЕ

Вадим Красноокий, співак гурту «Mad Heads XL», розповідає чому він перейшов на українську мову і що дав Україні Віктор Янукович. Мовне питання дуже актуальне також з погляду української діаспори, де також є люди, які почуваються українцями, проте з різних причин не спілкуються українською.

► Україномовним був не завжди?

Вадим Красноокий: Я народився в Києві, мама родом з Харківщини, а тато – з Дніпропетровщини, в родині ми розмовляли російською. Українську чув, коли приїздив в село на Миколаївщині, де жила бабуся. Як і більшість українців, я був російськомовним українським патріотом. Коли з'явилася країна Україна, я почав замислюватись над мовним питанням. Потім багато подорожував Європою, і в мене формувалось європейське ставлення до своєї країни і мови.

► Який був основний мотив самоукраїнізації?

В. Красноокий: Це мій вклад у розвиток нашої країни. В майбутньому я бачу Україну успішною державою європейського типу. В мовному питанні це означає вільне використання різних мов за умови домінування однієї державної. Це справді важливий чинник для зміцнення

державності, адже інформація править світом, а інформаційний простір країни формується за допомогою мови. Отже мова – це ресурс, може, важливіший за нафту. Я не уявляю розвинену європейську країну, яка не підтримує свою мову. Мова – захист свого простору в глобалізованому світі, де різні гравці претендують на нашу територію, свідомість і світогляд. Уникнути культурного і мовного впливу найпотужніших країн світу повністю, звичайно, неможливо, але що краще будемо відстоювати свій інформаційний простір, то ліпше розумітимемо свої власні інтереси. До речі, статистика показує, що люди на сході країни, хоч і російськомовні, але патріоти і хочуть жити в самостійній державі.

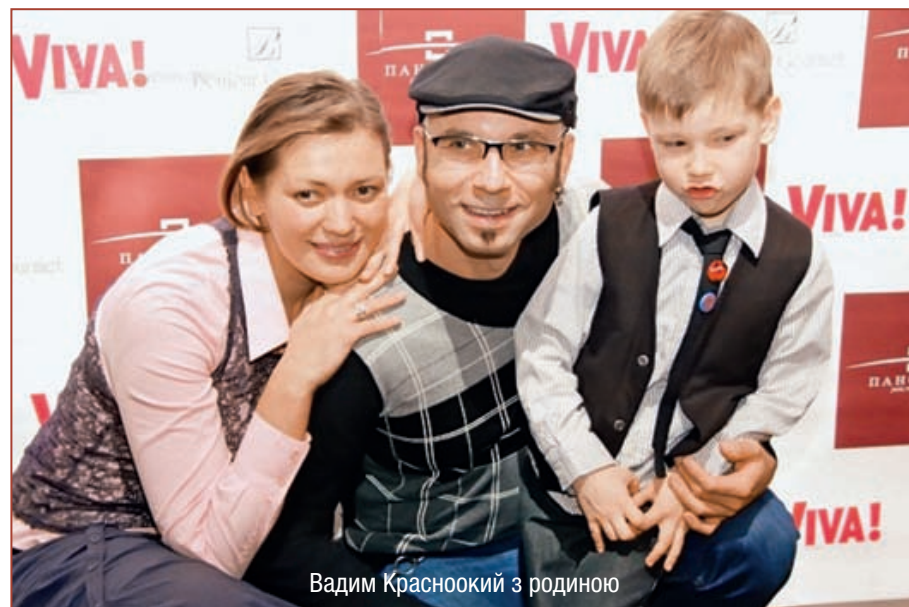
► Чому ці патріоти голосують за Януковича?

В. Красноокий: За Януковича більше голосувати не будуть, це тимчасове явище. Такі епізоди як Янукович потрібні,

аби народ усвідомив себе народом.

► Як відбувався твій мовний перехід?

В. Красноокий: Спершу спробував співати українською, і мені сподобалось. До того наші пісні були англійською. Став принципово спілкуватись українською з публікою. В якийсь момент відчув нещирість: на сцені говорю українською, а в побуті – російською, тому перейшов повністю на українську. Перейти на іншу мову – психологічно тяжкий момент. Але такі труднощі – хороший тренінг для розвитку особистості. Мій перехід на українську – акт прояву громадянської позиції. А коли йдеться про виявлення позиції – це буває не просто. Для того, щоб змінити реальність, що нас оточує, треба змінюватися всередині.

Вадим Красноокий з родиною

► Що порадиш тим, хто теж хоче перейти на українську?

В. Красноокий: Раджу для початку знайти якесь українськомовне коло спілкування, і поступово буде комфортно вже в будь-якому мовному середовищі.

► Мав колись конфлікти через мову?

В. Красноокий: Ніколи. Але з тих пір, як перейшов на українську, став звертати увагу, що деяких людей це напружує. Наприклад, якимось на мене накинута таксист через проблеми з парковкою. Коли я відповів йому чомо українською, той причепився до мови, на-

хамив. На агресію я не відповів агресією, хоча часом можу. Але того разу був молодець. Замість агресії треба брати неочікуваність, взяти і сказати: "Я тебе люблю!" Ніхто не знатиме, як на це реагувати – і конфлікт вичерпано.

► Як в родині відреагували на твою українізацію?

В. Красноокий: Дружина розмовляє російською, син – зі мною українською, а з мамою російською. Я ні на кого не тисну. Я ще й вегетаріанець, а дружина їсть м'ясо і сину дає, але ми не сваримось, бо найважливіше – мир у сім'ї.

Розмову вела Наталка Шевчук, «Gazeta.ua»

ВОСКРЕСІННЯ, ВОНО Ж ІСНУЄ!..

Головною несподіванкою було те, що заповіданий раніше реколектант, Владика Борис Гудзяк, був змушений відбутися на важливу зустріч до Казахстану. І це спричинило деяке розчарування. Але коли стало відомо, що заступатиме його отець Юрій Щурко – голова духовно-пасторального відділу УКУ, то на душі відлягло і стало спокійно, – духовні науки не будуть змарновані.

Отець Юрій є поважним науковцем і біблістом. І що найважливіше, в своєму ще непохилому віці (38) має за плечима вже не малий душпастирський досвід, без якого проповідник і свідок Слова стає можливо навіть вправним, та все ж черговим розповідачем. Традиційно, душпастирський катехуменат налаштувався на пасивно-контемплативне прослуховування. Та звиклого ходу проповіді не намічалось і щоби встигати за думкою, що подавав о. Юрій, потрібно було активно вмикати і голову, і серце.

Цього 2013 року в Бельгії, неподалік університетського містечка Лювен відбулися реколекції для духовенства західної Європи. Були присутні священники Апостольського Екзархату Німеччини та Скандинавії і Єпархії Франції, Швейцарії та Бенелюксу, а також Австрії. Під проводом Екзарха, Владика Петра Крика, спокійно і в мирі, не пізнього вечора, як заходило сонце, розпочали першу конференцію.

ХГ

Воскресіння, от про що йшлося протягом всіх наук! Це Слово, яке так затерлося в нашій свідомості, що стало ледве не буденним. Російською навіть неділя звучить як "воскресеніє", а мало хто придає цьому значення і віддає належну увагу. І тут про-

повідник всі свої сили зосередив над оцим центральним поняттям, як над дійсним явищем. Три дні поспіль – тричі на день і ще раз в літургійній проповіді – червоною ниткою проходила ця тема. Порівняльний аналіз Воскресіння у чотирьох Євангелістів,

в листах Апостолів, перегук з пророцтвами Старого Завіту. Частково: синтаксичний, семантичний та прагматичний розбір тексту. Все, що оптимально можна було за три дні перейти стосовно цієї безмежної теми. Були і питання та відповіді по кожній кон-

ференції, а як же ж без них?! Тай не цурався о. Юрій на дозвіллі бути в спільноті співбратів та виявляти живий інтерес до душпастирських та просто людських труднощів оточуючих. За тим всім відчувалось, що говорить людина з досвідом також практично-пасторальним, а головне, що той чоловік вірить в те, що проповідує і переконаний в тому, про що свідчить.

Як на мене – нудно не було. Це був ковток свіжого повітря серед мирно загниваючої Європи. Бо що ж вартує тоді проповідь наша і життя, і смерть, – якщо Христос не воскрес.

Гадаю, що всі ми поверталися додів з переживанням Нової реальності, про котру нам знову пригадав проповідник. Ми запрошені Христом до цілковито Нової дійсності, усвідомлюючи, що тут і тепер ми повинні стати новим творінням – без патетики та жодного пафосу. Такі були останні настанови і побажання перед дорогою.

Для «ХГ» о. Сергій Данків

2013 р., Бельгія, реколекції

ХГ ▶ Отче Юрію, добігли кінця наші реколекції. Звісно, кожен учасник (слухач) бере з них в міру своїх потреб і можливостей для духовної віднови і набудови. Який же ж досвід і духовий пожиток отримує сам проповідник?

о. Юрій Щурко: Кожного разу, коли приготую реколекції, то обираю тему, яка з одного боку саме в тому часі є предметом моїх особистих роздумів чи досліджень та водночас, на мою думку, могла б бути близькою та актуальною для самих учасників реколекцій. Реколекції проводжу виключно біблійні. Тому процес приготування спонукає мене самого більш ґрунтовно переосмислити певні важливі питання, розставити крапки над "і" над ще не викристалізованими темами та вибудувати для себе певну цілісність між Словом в Писанні та моєю відповіддю на його заклик в щоденних конкретних обставинах.

▶ Традиційно так вже є, що реколекції відбуваються у звичному форматі: проповідник говорить у наративному жанрі і слухачі з більшою чи меншою увагою медитативно уприсутнені. Цього ж разу я особисто почував себе знову студентом семінарії, де потрібно було активно вслухатись пункт за пунктом в тези і цитати з де-

тальним текстологічним розбором Писання, – як на біблійному семінарі (тверда пожива Божого Слова без «водиці і соломи»). Чому такий академічно-лекційний спосіб проповіді було вами обрано?

о. Ю. Щурко: На це існує кілька причин. Перша походить з того, що я навчився з листів апостола Павла: кожен його лист містить так звані догматичну та паренетичну (моральну) частини. Моральна частина завжди впливає з догматичної – тобто уривки, які містять христологічний, тринітарний чи еклесіологічний зміст ніколи не є просто теоретичними, але закликають нас жити цією новою реальністю, наслідувати її. Відтак віднова духовного життя має черпати силу в Господі, Його Слові. Щоб це уможливити необхідно правильно зрозуміти послання цього Слова, спочатку в тій ситуації в якій воно було написане, а відтак шукати значення для сучасності. Все це вимагає також деяких інтелектуальних зусиль. Друга причина впливає з першої. Хоч реколекції (віднова) не є

семінаром, проте вони є нагодою більш глибоко подивитися на дуже важливі справи, вживаючи ті інструменти, які дозволяють краще зрозуміти певні феномени, й тому без так званого академічного підходу і тут не обійтися. Третя причина чи не найголовніша – я завжди з глибокою пошаною ставлюся до учасників реколекцій та переконаний, що ділюся Словом Господа з людьми, можливо більш досвідченими, часто мудрішими та тими, від яких мені самому є чого повчитися. Проведення реколекцій для священників – це насамперед урок смирення, коли мусиш говорити тільки те, що хочеш сказати в першу чергу самому собі.

▶ Скажіть, як, не підрубуючи коренів правдивих християнських засад і духу православ'я ранніх Отців Церкви, доступуватись до серця сучасної людини-споживача, здеморалізованої і поневоленої тиском модерних технологій і всіляких мирських принад?

о. Ю. Щурко: Ми повинні розуміти, що є тільки посланцями Господа. Він є Той Хто

діє, перетворює серця. Тому не потрібно видумувати щось спеціальне, а просто багато молитися, щоб наше серце билось в унісон з серцем Ісуса, багато читати Його Слова в Писанні й роздумувати над ним: скажімо Євангелія мають усе, що потрібно кожній людині на землі, тому важливо над ними завжди розважати. Діяння Апостолів показують як і чому поширюється Церква. Послання Нового Завіту вчать нас шукати мови тих середовищ, до яких промовляємо. Нам же ж залишається дати те, що можемо дати й зростати у вірі (довір'ї) до Господа, щоб Він міг уживати нас як добрий інструмент. Коли ж через наше свідчення Господь торкне чийсь серце, то важливо привести таку особу до спільноти віруючих, щоб разом слухати Слово Євангелії, єднатися в Євхаристії та кожного дня з миром, підтримуючи один одного, виходити у світ, щоб знову починати все з початку...

▶ Відомо, що західна цивілізація, зокрема Європа, саме тепер (за О. Шпенглером) яскраво переживає той ним передсказаний

занепад. І події політичного та суспільно-культурного життя двох-трьох останніх років наочно це демонструють: агресивний рух емансипації, крах експерименту мультикультуралізму, диктат гомосексуалізму – де гріх содомський возводиться в пріоритетне достоїнство і руйнує інститут сім'ї, а з легкої руки політиків-гомократів та їх сторожових псів, так званої «ювенальної юстиції», приймаються закони для панування сучасної релігії трьох «Г»: гендер, гомосексуалізм, гедонізм. І за критику цих явищ, цієї прокази суспільства, сама Церква підпадає під шалений тиск, а християнам ліплять ярлики гомофобів, що рівносильно нині расизмові. Як нам бути з цим, отче Юрію, адже за адміністративною відповідальністю уже йде і кримінальна? Це ж зрозуміло, що ця напасть націлена на наших дітей і на наступні покоління. Хіба про це можна мовчати?!

о. Ю. Щурко: Нам слід завжди й усюди бути собою – новим творінням у Христі (пор. 2 Кор 5, 17), не зважаючи на жодні зовнішні чинники. Коли Ісус кликав своїх учнів іти за ним, то не обіцяв їм легкого життя, але навпаки переслідування та страждання.

Продовження на 7 стор. ▶

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

Ті, кому подобається темрява, не хочуть приймати світла, щоб не виявилися їхні лукаві вчинки. В грецькій мові одне і те саме слово означає і свідчення і мучеництво. Історія Церкви, не тільки в перших століттях, але й сьогодні, це часто історія свідчення кров'ю. Тому ми повинні працювати над собою, щоб завжди бути спроможними для зраненого гріхом та дезорієнтованого світу, смиренно та радісно запропонувати Євангеліє, в якому кожна людина може знайти відповіді на найпотаємніші прагнення та пошуки серця. Важливо не просто витратити сили та час на осудження темряви, але насамперед працювати над утвердженням альтернативи для сучасної культури смерті: творити т.зв. контркультуру життя всіма можливими способами, не розчаровуючись та не опускаючи рук.

► Ви, отче, вже побували не раз за межами України і отримали певний досвід перебування за кордоном і зрештою в українській діаспорі. Які бачите плюси та мінуси, служіння наших священників на поселеннях?

о. Ю. Щурко: Один польський рабин якось дуже жартівливо та водночас серйозно сказав, хто такі євреї: "Це такі самі

о. Юрій Щурко

люди як і інші, тільки ще більше люди". Перефразовуючи це твердження, скажу, що на мою думку всі священники, як зрештою і всі християни, незалежно від того де вони живуть, мають свої виклики, немочі, більші чи менші духовні перемоги та поразки. Ці виклики, випробування чи спокуси в різних країнах різні, але дані для наших духовних перемог, щоб долаючи їх, часом падаючи, але завжди встаючи ми могли не тільки духовно зростати, але й більш смиренно служити іншим. В східних мовах слово "криза" має два цілком протилежні значення: небезпека або руїна з одного боку, та нагода і можливість з іншого. Скажімо відносно стабільне та забезпечене служіння священника в Німеччині, може бути як певною духовною небез-

ІСУС НЕ ОБІЦЯВ ЛЕГКОГО ЖИТТЯ

пекою, так і унікальною можливістю служіння потребуючим, яких маємо у всіх суспільствах, всюди і завжди. Добрих сторін, думаю, є завжди більше. Через наші бодай малі зусилля, Господь може творити великі чуда. Добра освіта, можливість користатися з найкращої та якісної літератури, доступні сучасні технічні засоби, – дають

нашим священникам у Західній Європі унікальні можливості. З того, що я чув в часі реколекцій, чи бачив при інших нагодах, можу хіба радо ствердити, що багато наших священників користають з багатьох вище названих середників і служать доволі ефективно та успішно.

► Ви зараз в процесі габілітації докторської дисертації. Чому саме було обрано біблістику, а не догматику, канонічне право чи, наприклад патристику, як це звично робиться на теренах теології?

о. Ю. Щурко: Я є фахівцем з біблійного богослов'я і тому природним є факт, що мушу розвиватися саме в цій ділянці. Любов до Св. Письма як до живого Божого Слова проявилася в мене більш серйозно

щойно на четвертому курсі семінарії, коли я слухав, здавалося б досить технічний курс "Текстуальна критика Нового Завіту", який тоді читав професор Джефрі Вилз. Лекції цього професора та власні перші малі дослідження привели мене до висновку та майже фізичного відчуття, що за всіма людськими факторами, які стоять за передачею тексту Нового Завіту, завжди невидимо присутнє та діє Боже провидіння, через яке Господь зберігає Своє Слово для віруючих. Пізніше була дипломна вже в галузі біблістики, парафіяльне служіння поєднане з частим проведенням реколекцій чи біблійних вишколів, повернення до навчання, захисти, викладання. Останні ми роками, попри адміністративні та духовні обов'язки в УКУ, чимраз більше зосереджуюся здебільшого на служінні Словом як в академічному так і пасторальному форматі, які, на мою думку, завжди повинні переплітатися. Отже, це вже дуже особисте – не уявляю, щоб я робив, якби не проповідував чи не викладав Боже Слово. Габілітація ж, це просто ще один крок до кращого пізнання Слова. Вже є якийсь досвід пасторальний та ви-

кладання, й тому нагода трохи усамітнитися від активної зовнішньої діяльності, більше часу проводити над роздумуванням та написанням, ніж щоденним говорінням, є чудовою можливістю не просто робити щось для якогось формального ступеня, але краще зрозуміти як далі жити та служити Словом.

► Що би хотіли побажати нашим священикам, а зокрема душпастирям в Західній Європі?

о. Ю. Щурко: Хотів би, щоб кожного дня знаходили кілька хвилин, щоб у тиші серця слухати, як до кожного з них дуже сердечно промовляє Бог у слові Писання і від цього слухання зростали в довірі та вдячності до Нього за всі ті великі дари, які Господь доручив кожному з них. Рівно ж хотів, би щоб цим досвідом радо ділилися з усіма, кого Господь пошле на їх дорожі життя, пам'ятаючи при тому, що не вони вибрали Господа і служіння, але Він вибрав і послав кожного служити саме у Західній Європі – вибрав кожного з них не випадково, але має плани через їх служіння зробити те саме, що зробив через своїх перших апостолів.

► Сердечно дякую за спілкування!

**Для «ХГ» підготував
о. Сергій Данків**

ХГ

Нещодавно Україна отримала надзвичайно приємну звістку: у Камбоджі комітет Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО прийняв наш Херсонес Таврійський та низку церков в західній частині батьківщини, до списку Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО». В останньому випадку, це транскордонна номінація України та Польщі. До списку внесено 8 храмів, що знаходяться на території Польщі та 8 – на території України.

Таким чином, тепер в престижному списку ЮНЕСКО знаходиться 7 українських об'єктів:

1. Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора (5 ст. до н.е. – 14 н.е.);
2. Дерев'яні церкви Карпатського регіону України і Польщі (Закерзонський Край);
3. Київ: Собор св. Софії, Києво-Печерська Лавра та прилеглі монастирські споруди (1990 р.);
4. Ансамбль історичного центру, м. Львів (1998 р.);
5. Букові праліси Карпат (2007 р., транскордонний українсько-словацький об'єкт);
6. Геодезична дуга Струве (2005 р., транскордонний геодезичний об'єкт «Дуга Струве» було номіновано від 10 європейських країн: Норвегії, Швеції, Фінляндії, Росії, Естонії, Латвії, Литви, Білорусі, Молдови та України. 4 геодезичні пункти «Дуги Струве» розташовані на території України);
7. Резиденція Буковинських та Далматинських митрополитів (нині Чернівецький Національний Університет ім. Юрія Федьковича) (2011 р.).

З території Закерзонського Краю найвищий пам'ятко-охоронний статус отримали такі об'єкти:

- церква св. Параскеви в Радружі (1583 р.);
- церква Різдва Пресвятої Богородиці в Хотинці (1731 р.);
- церква св. Архангела Михаїла в Смільнику (1791 р.);
- церква св. Архангела Михаїла в Туринському (1803 р.);
- церква св. Якова в Поворознику (XVII ст.);
- церква Покрови Богородиці в Рихвалді (нині Овчари) (1653 р.);
- церква св. Параскеви в Квятоні (1810 р.);
- церква Архангела Михаїла в Брунарах Вижних (1830 р.).

На території сучасної України список Юнеско поповнили такі об'єкти:

- церква св. Юрія в Дрогобичі (Львівська обл.; II пол. XVII ст.);
- церква Пресвятої Трійці у Жовкві (Львівська обл.; 1720 р.);
- церква Собору Пресвятої Богородиці у Маткові (Львівська обл.; 1838 р.);
- церква Різдва Пресвятої Богородиці у Нижньому Вербіжі (Івано-

Церква св. Архангела Михаїла в Туринському, побудована 1803 року

- Франківська обл.; 1808 р.);
- церква Зішестя Святого Духа у Потеличі (Львівська обл.; 1502 р.);
- церква Зішестя Святого Духа у Рогатині (Івано-Франківська обл.; поч. XVI ст.);
- церква Собору святого Архангела Михаїла в Ужку (Закарпатська обл.; 1745 р.);
- церква Вознесіння Господнього в Ясіні (Закарпатська обл.; 1824 р.).

Занесення перерахованих об'єктів у список Світової Спадщини ЮНЕСКО, це позитивний приклад багатолітньої українсько-польської співпраці. Названі церковці поєднують впливи культури Сходу та Заходу. Вони є також досконалим зразком досягнень дерев'яної архітектури та небувалої майстерності тодішніх зодчих. Залучення наших церков у список ЮНЕСКО, це важлива нобілітація, це визнання нашої церковної архітектури міжнародною спільнотою універсальною, загальнолюдською цінністю.

На основі повідомлень «Рідної Країни», «Історичної Правди» та власних інформацій для «ХГ» підготував Андрій Фецин

У МЮНХЕНІ БУЛО СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКЕ СПОРТИВНО-КУЛЬТУРНЕ ТОВАРИСТВО «СТ УКРАЇНА»

18 травня 2013 р. у Мюнхені було створено культурно-спортивне товариство «СТ УКРАЇНА». Ініціаторами його заснування виступили представники української громади у Мюнхені, які намагаються у такий спосіб відродити та продовжити давні традиції Спортивного Товариства «Україна», заснованого 1911 р. професором Іваном Боберським у Львові. Новостворене Товариство має на меті організовувати спортивні та культурні заходи, а також популяризувати традиції українського спорту та культури у Німеччині та на території Європейського Союзу. Серед першочергових завдань, які ставить перед собою «СТ Україна», чільне місце займає також бажання сприяти інтеграційним процесам у суспільстві, підтримуючи при цьому збереження власної самобутності.

За статутом спортивно-культурне товариство «СТ Україна» складається з дійсних і почесних членів. Дійсним членом товариства може стати кожна фізична чи юридична українська особа, яка почувається приналежною до української культури та має бажання активно працювати у напрямку міжкультурного порозуміння та плекання власної культурної спадщини. До почесних членів товариства можуть зараховуватися особи, які суттєво підтримують діяльність товариства або виступають заступниками та популяризаторами його ідей серед громадськості. Дійсні члени товариства зобов'язані щороку вносити на витрати товариства символічний членський внесок, а також брати активну участь у праці окремих відділів товариства, серед яких уже почали діяти секції футболу і відбиванки. У недалекому майбутньому планується також створити танцювальний гурток, клуб подорожей та гірськолижних турів, шахістів, а також самодіяльні гуртки.

На першому засіданні членів-засновників «СТ Україна» у приміщенні інтернату «Рідна Школа» обрано управу товариства, контрольну комісію та раду. До управи товариства увійшли: Юрій Цюрак – голова, Др. Роман Яремко – заступник голови, Андрій Довганюк – секретар, Леся Шрамко – скарбник і Олександр Цюрак – вільний член. До складу контрольної комісії обрали Тараса Бережанського (голова) та Андрія Щурка. До ради увійшли голова Таїса-Марія Цюрак і члени Катерина Брянцева і Стефанія Кушлик. Після обрання управи, контрольної комісії та ради присутні постановили висловити подяку голові товариства Юрію Цюраку за його особисту ініціативу й ту енергію, з якою він відстоював і зреалізував ідею заснування «СТ Україна» у Мюнхені. Під сучасну пору новостворене товариство нараховує 40 членів і одного почесного члена Стефана Гарабача.

«СТ Україна» щиро запрошує усіх зацікавлених приєднуватися. Контакт: stukraina@gmail.com

ХГ

[Листи до редакції]

Шановний пане головний редакторе!

В травневому номері газети «Християнський Голос» (ч.10 за 2013 р.) було надруковано інтерв'ю з бувшим членом хору "Покров", п. А. Несмачним, дяком катедри УГКЦ Покрова Пресвятої Богородиці та св. Апостола Андрея Первозванного в Мюнхені.

В цьому інтерв'ю є вислови і твердження, які не відповідають істині.

По-перше, я не «НАРОДНИЙ МУЗИКАНТ», що в українській мові є синонімом музиканта-самоука, а дипломований хоровий диригент і також дипломований скрипаль. Притому, мав честь одержати диплом диригента з рук Голови Державної Комісії, Народного Артиста України, Богдана-Зиновія Антківа, який потому довгі роки очолював Національну Хорову Капелу України «Думка», а Диплом Скрипаля зі своїм підписом вручав мені Заслужений Діах Мистецтв, Лауреат Державної Премії ім. Т.Г.Шевченка, Микола Колесса.

По-друге, я був не «ЧЛЕНОМ АНСАМБЛЮ» Львівські Музики, а його засновником і художнім керівником, що, очевидно, не одне і те саме.

Крім того, я вже тоді був знаний в Україні (і за її межами) не тільки, як диригент, скрипаль, музикант-керівник і засновник декількох професійних колективів, а також, не в останню чергу, як композитор.

Тому характеристику «НАРОДНИЙ МУЗИКАНТ» вважаю не стільки ознакою браку коректного відношення до мене, як до особи, скільки неповагою до високого рівня підготовки музикантів в вищих школах України, що є незаперечним і визнаним фактом в усьому світі.

З повагою – Станіслав Чуєнко, диригент катедрального хору «Покров» Катебри Покрова Пресвятої Богородиці і св. Апостола Андрея Первозванного в Мюнхені.

Слава Ісусу Христу!

Хвальна Редакціє «Християнського Голосу»!

Про Україну є багато що писати, про події, які відбуваються зараз! Як читаю вашу газету, висновок мій такий, що ви є добре обізнані з перебігом подій, які зараз відбуваються в Україні. Я вже семий рік живу в Україні і бачу всі події, шкода, що національна свідомість нашого народу так низько впала.

З повагою, ваш читач Ковтко Григорій.

**CURIA GENERALIZIA
DELL'ORDINE DELLE SUORE
BASILIANE**
Via Sant'Alessio, 26
00153 Roma (Italia)
Tel. (3906) 57.50.651
Fax (3906) 57.83.650
[curiagen2\(g\)suorebasiliane.191.it](mailto:curiagen2(g)suorebasiliane.191.it)

Дозвольте повідомити Вам, що 8-24 липня 2013 р. у Римі відбудеться Х^{та} Генеральна Капітула Сестер Чину св. Василія Великого.

Просимо Вас пам'ятати нас у своїх молитвах, випрошуючи у Святого Духа мудрості, миру, світла і відваги, щоб ми були відкриті на голос нашого Господа.

Молимося, щоб Святий Дух, скарб дібр і життя податель, провадив нас, зібраних разом, щоб ми прийшли до спільного розуміння Божого поклику і пізнали Божу волю і Його задум для майбутнього сестер Василянок.

З радісним серцем очікуємо продовження нашої подорожі у Господі, біжучи витривало до мети і «вдивляючись пильно в Ісуса».

**З молитвою у Христі,
м. Міріам Клара Коваль, Архимандриня
с. Джоанн Ліквар, Заступниця
с. Йоана Бота, Генеральна Дорадниця
с. Навкратія Завацка, Генеральна Дорадниця
с. Ігнатія Гаврилик, Генеральна Дорадниця**